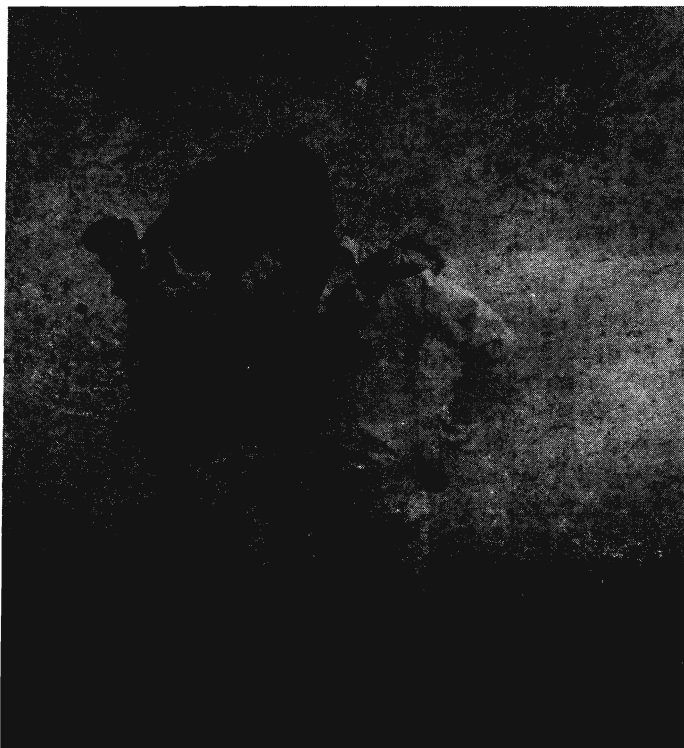

Bari Károly

A MOZDULATLANSÁG ÖRÖKBEFOGADÁSA

TÖRÖK LÁSZLÓ FOTÓI

A fotográfus találkozása a megaláztatások mélyföldjein élőkkal a Nap sivatag fölötti ébredéséhez hasonlítható, amely megpillantván a kopárságot, rémülten kiáltozni kezd, és az ajkai láng-jászolában riadozó csöndet hínártapadású ragyogásba takarva, a mozdulatlan messzeségeket vezeklésünk lépteinek följánlja.

Lélegzetért perlekedő táj várja vándorlásunk dobbanásait, kiszáradt mezőkön felejtett út, ahol rettenthetetlen órcsapattal: idők szélvihar-leheletével szegül szembe a szakadozott szélű hatalmas fénykép, amely egy nép arcát akarja átmenteni emlékezetünkbe.

Török László kivételes tehetségének egyik eredeti sajátossága, hogy alkotói látásmódja a művekké rendezett valóságot szakrális jelentésűvé tudja emelni. Ezek a fotók azonban nem a részvét ereklyéi.

A különös képek egy tengerhomályú mélységbe süllyesztett valóság gyarmatosított pillanatai. Bizonyítékok a villogó vonulásról és a meghódulásról, amikor időt leigázó szándékot: szíve fölé akasztott nagy akaratú tükröt hordozott végig valaki egy előítélet-drótkerítéssel bekerített nép táborában, gyöngynéma sorsokra kagylósodott földkunyhók között. Tükröt, amely örök fogásba ejti az arcát annak, aki egyszer belepillant.

Török László magyarországi és erdélyi cigánytelepeken készített fotói nagy erővel fogalmazzák

meg, s tükrözik vissza a cigányság életét és vágyait – egy eredeti szemléletű megközelítési mód fényében. Újszerűsége, hogy nem a szegénység elborzasztó jeleit és nyomortól összeroncsolódott embereket villant elénk, hanem egy önmaga megmutatására és nagy titkainak felfedésére készülő népet.

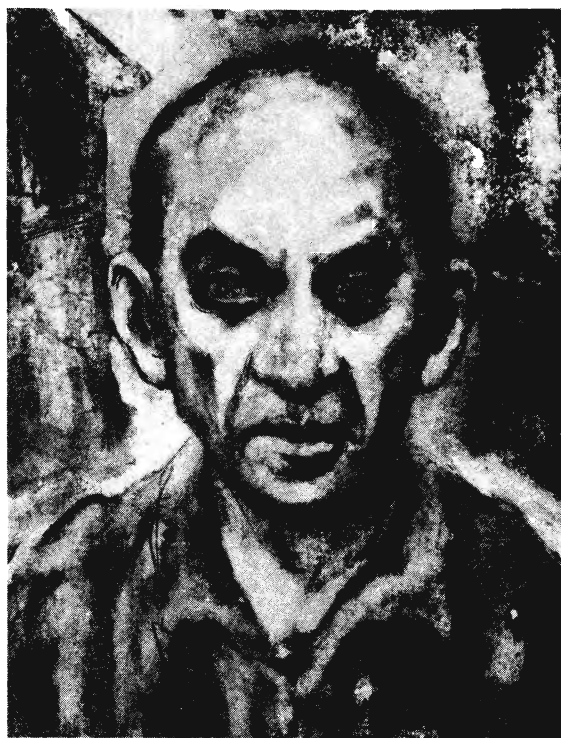
Látjuk őket a házacskáik előtt, magásra emelt fehér lepellel, és mögöttük a falon a furcsa alakban lepattogzott mészhinta egy ország térképét formázná. Egy önmagához közelítő népet láthatunk, melyet csak a felismerés válthat ki a múltjából: a megvetettséggel való szembesülés és a jelenlegi elvárások burkát szétrepesztő cselekvés. A környezetté asszimilálódás veszélyének megérzésén túl az a tudat, hogy a fejlődés a létezését megőrző törvény. Olyan embereket láthatunk a fotókon, akik mind-

ezeket már tudják. Életük pillanatai kiolthatatlanul virradnak a szimbólumerejű Fa lombjai alatt, amelynek kicsi levélkéit: a mozdulatlanságot örökbe fogadó évszak tükröcskéit fehér lepellel takarták le, hogy ne sokszorozhassák meg csonttáborátát a világban táborot járó halálnak.

Dorit Kedar

A PLASZTIKUS EGYENÉRTÉK

DAVID LABKOWSKI: ÖNARCKÉP EGY KONCENTRÁCIÓS TÁBORBAN, 1941

David Labkowski nem a felmagasztosítás, a megszépítés festője. Ragaszkodik ahhoz, amit látott: a nyomorúsághoz, a sebezhetőséghez, az eltúlzott arc- és testvonásokhoz. A hajdani emberek és helyzetek bemutatása érdekében a dolgok lényegéhez nyúlt: a halandókat sújtó megpróbáltatások megannyi sajtó sebként élnek képein. Nem riad vissza attól, hogy szükségtelen díszítmények nélkül olyanok mutassa be őket, amilyenek voltak.

Lesoványodott külsők, szélsőséges vézinaság uralkodik képein, ebben fejeződik ki a zsidók érzelmi szituációja az adott korban, a rémséges próféciák megjövendölte napok, a szereplők és